

Suïcidi de menors: error de diagnòstic

Daniel Arasa¹

El suïcidi és la primera causa de mort entre els joves, per sobre dels accidents de trànsit. La tendència és creixent, però les mesures que s'apliquen no resulten efectives perquè actuen només sobre els efectes i no sobre les causes. Fins i tot des de les institucions, els mitjans de comunicació i el conjunt de la societat es potencien diverses anomalies que són causes de fons que faciliten el suïcidi. A banda de casos de malalties mentals, per a disminuir els suïcidis és substancial conèixer la persona humana en la seva integritat i el sentit de la vida.

L'any 2022 és el de més suïcidis en la història d'Espanya. Tot i que no es tenen encara dades definitives de l'any en el moment en què es redacta aquest text, se sap per informacions parcials que el nombre de suïcidis seguia un ritme ascendent respecte al de 2021, i aquest havia estat ja el de major nombre de suïcidis de tota la història del país des que es tenen estadístiques (any 1906), amb un total de 4.003 persones de totes les edats. Amb la particularitat del creixement dels suïcidis comesos per joves, i fins i tot nens de menys de 15 anys.

El suïcidi és la primera causa de mort no natural a Espanya, segons l'Institut Nacional de Estadística (INE). El 2021, any del qual es van fer públiques les dades al desembre de 2022, van morir 11 persones de mitjana al dia per suïcidi. Un 75 per cent d'elles (2.982) eren homes, i el 25 per cent (1.021) dones. Els homes se suïciden més, tot i que les dones realitzen més intents.

Sempre segons les dades de l'INE, en el 2021 el suïcidi provoca també més morts que les caigudes accidentals (3.625) o l'ofegament a l'aigua (3.504). Entre els joves de 15 a 29 anys, en dades de 2021, el suïcidi va ser la principal causa absoluta de mort, amb 316 defuncions.

Les xifres de suïcidis, per tant, multipliquen per 2,5 les provocades pels accidents de trànsit (1.599 l'any 2021), per 14 el d'homicidis (283) o per 93 les causades per la violència de gènere (43) que tan sovint obren els telenotícies i les pàgines dels rotatius.

Tot suïcidi colpeja els sentiments i les consciències de tothom en el seu entorn, però de manera especial ho fa el suïcidi de joves. I ja no resulta estrany sentir o rebre una comunicació d'un professor donant a conèixer que un noi o una noia del seu institut s'ha suïcidat. Crida especialment l'atenció quan encara són nens. El 2021 es van treure la vida a Espanya 22 nois i noies de menys de 15 anys, quan el 2020 n'havien estat 14. I tot indica que ha pujat el 2022.

Davant d'aquesta preocupant situació sentim parlar que la conselleria de Salut de la Generalitat ha posat en marxa el "Codi Suïcidi" amb mesures i protocols d'actuació, des de diverses instàncies i en mitjans de comunicació es recorda que l'atenció a la salut mental és la ventafocs en la destinació de recursos, s'exigeix més prevenció i ajut psicològic, etc. Correcte... però un cop més es va a combatre'n els efectes sense anar a tallar-ne les causes o, com a mínim, a incidir-hi. Afegiria que en els darrers temps, aquí i ara, el recurs habitual és atribuir a la pandèmia del covid-19 l'increment de suïcidis i de malalties mentals. Una anàlisi poc profunda amb resultats massa fàcils.

Sens dubte hi ha patologies mentals i situacions en què el problema és clarament de malaltia psíquica, però és un error de principi aplicat a gran part dels casos. En moltes, moltíssimes, persones, i probablement més entre els joves, el problema que abocarà al suïcidi va per una altra banda. L'eix està en què han perdut el sentit de la vida. Quan aquest no hi és tampoc es pot valorar de manera adient la pròpia vida, i menys entendre el sentit del dolor, de les dificultats i de la mort. No es té en compte que, en una gran part dels casos, el problema és filosòfic, existencial, o fins i tot teològic, no només un assumpte de salut pública conseqüència de trastorns emocionals.

A conseqüència de no anar a l'arrel del problema, el diagnòstic tampoc és bo. Es parla de prevenció de factors de risc, de mesures educatives, de recursos psicològics. Estan bé, i cal aplicar-los, però els resultats de les actuacions seran molt minsos per no captar l'ésser humà en la seva integritat. Dit d'una altra forma: amb un augment molt gran dels recursos destinats, amb força acompanyament psicològic, amb increment de medicalització... la gent se seguirà suïcidant si no es va a les causes. Més encara, veient la tendència, és molt probable que la corba segueixi una línia ascendent.

Val la pena fer reflexió sobre alguns aspectes de les tendències actuals que hi incideixen. S'ha obert el camí, més encara, es promou, l'eutanàsia i el suïcidi assistit. Certament pensat per a persones molt grans o aquelles que pateixen malalties o forts dolors, però, per què un jove no pot percebre o estar convençut que ell té grans patiments psicològics, i, per tant, suïcidarse, si ha tingut un fort desengany sentimental? Qui dels que promouen i defensen el suïcidi, assistit i no, té arguments i autoritat per a dissuadir-lo?

La mateixa societat, les institucions públiques, promouen “el dret” a escollir el gènere. La disfòria de gènere és a l'ordre del dia. Amb aquesta obsessió, amb les lleis trans... són molts els joves que creuen que estan en un cos equivocacat. Tant entre els que canvien de sexe o els que no ho fan abunden els que arriben a autolesionar-se i al suïcidi.

Tot i que es poden tenir dubtes raonables que siguin creïbles les xifres donades per les organitzacions militants de l'homosexualisme polític, anotem que segons un informe de 2021 de la Federació Estatal de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Intersexuals i més (FELGTBI+), fins un 61,1 per cent de les persones trans ha tingut pensaments relacionats amb el suïcidi, la meitat d'ells s'ha autolesionat i el 16,6 per cent ha intentat suïcidar-se. Aquestes dades són utilitzades per aquelles organitzacions per pressionar vers l'aprovació de lleis que facilitin el canvi de sexe, així com potenciar i donar presència pública a aquells col·lectius. Però, no està gens clar que amb el canvi de sexe es resolgui el problema. Entre altres experts, la doctora Michelle Cretella, directora executiva de l'*American College of Pediatricians* (Col·legi Americà de Pediatres), organització nacional de pediatres i altres professionals dedicats a la salut i benestar dels infants, en declaracions a *The Daily Signal* afirma, d'un costat, que la “transició” (canvi de sexe) no redueix el suïcidi dels adolescents transgènere, i, per una altra banda, manifesta que se censuren alguns estudis sobre els adolescents amb disfòria de gènere quan no convenen a l'agenda LGTBI+.

Abunden els peneditis d'haver-se sotmès al tractament. Només cal veure com una organització ben propera als postulats gais com AMANDA (Agrupación de Madres de Adolescentes y Niñas con Disforia Acelerada), declarava que “cal no precipitar-se en les operacions de canvi de sexe”, especialment en les edats més juvenils. A més, deia que no tot ha d'acabar amb canvi de sexe, perquè són decisions sense marxa enrere i molts dels que ho fan se'n peneixen. AMANDA recorda l'experiència d'altres països, i explica com l'Associació nord-americana “Sex Change Regret” és una de les més actives en la denúncia dels perills en les operacions de canvi de sexe, i fa esment a greus conseqüències a llarg termini. El fundador d'aquesta associació dels Estats Units és un dels més actius “detrans” pels problemes que ha tingut després de que a l'abril de 1983 es fes la cirurgia de reassignació de sexe².

En suma, la tendència al suïcidi entre aquests col·lectius es dona, amb canvi o no de sexe.

D'una altra banda, estem en una societat en la qual es fomenta l'individualisme, l'home totalment autònom sense cap limitació, així com el predomini del desig per sobre de tot. Si el desig o el somni no es compleix i no es té sentit del perquè, qui té dret a impedir a un altre treure's la vida sigui gran o jove?

Un altre tabú que, evidentment, ningú esmenta: el suïcidi de menors vinculat a la ruptura o divorci dels seus pares. Segueixo el que publicava Benedetta Frigerio a *La Nuova Bussola Quotidiana*³ a partir d'entrevistes a experts sobre casos succeïts a Itàlia. Comentant el suïcidi d'una nena de 14 anys a Catània arran de la ruptura dels seus pares, la directora de l'escola de psicoteràpia Gestalt Hcc. Italy, Margherita Spagnuolo Lobb, explicava que “quan la parella se separa, el fill sent un dolor esquinçador, com si el partissin en dos”, i deia que molts dels fills no ho poden entendre i sovint es produeixen fortes ferides. El nen parteix del convenciment que ha vingut al món com a conseqüència d'un acte d'amor dels seus pares que res no ha de trencar. Per a ell, les figures del pare i de la mare són inseparables i amb la ruptura ja no sap qui és ni d'on ve, i l'indret que per a ell era la seguretat ha desaparegut. Si, a més, no ha rebut cap formació sobre el sentit de la vida o li falta amor, no és estrany que caigui en un rebuig de tot i en formes nihilistes, que poden ser diverses: droga, anorèxia, violència, apatia, o fins i tot suïcidi⁴. Cal recordar aquí que moltes societats faciliten molt més les ruptures matrimonials que l'estabilitat familiar.

Un altre aspecte que pot resultar sorprenent en relació al suïcidi dels nens i joves, i del qual els poders fàctics no en parlen, és que es tracta de la generació més mimada de la història. A llarga distància de totes les generacions anteriors, ha tingut millor alimentació, més roba, més recursos, més joguines, més possibilitats de rebre formació a tots els nivells, de practicar esports, de viatjar, d'accedir a la tecnologia... però no és més feliç. Queda clar que alguna cosa falla. D'un costat, una gran part dels que ho han tingut tot o casi tot no han desenvolupat un raonable grau de resiliència, de capacitat de reaccionar adequadament davant el fracàs o la frustració, però, d'una altra banda, també és més que evident que és determinant la desaparició en ells de la vessant espiritual.

L'arquebisbe de Pamplona-Tudela, Francisco Pérez González, fa referència a la salut i l'acceptació o no de les contrarietats en una carta pastoral del mes de desembre de 2022 titulada *La salud espiritual transforma y cura*⁵, que té relació amb posar fi a la vida. Després d'indicar que en l'ambient social s'està produint un cert desaferrament del goig de la vida, diu: “Podríem dir que hi ha cansament existencial. Són els avatars propis d'una existència que s'assumeixen o es rebutgen. Si es rebutgen provoquen moltes deficiències psíquiques i menen a un desequilibri emocional. Si s'assumeixen com quelcom propi de l'existència vital animen a viure amb sentit transcendent. La vida s'eleva quan tenim mirades altes i venen provocades per la fe en Algú que va assumir, sobre si mateix, el ser humà amb els seus èxits i els seus fracassos”.

Més endavant comenta que “molt interessants són els suports psicològics que tant de bé fan a la persona humana. Però tot sabent agrair el bé que realitza la ‘salut mental’ és convenient completar-la amb la ‘salut espiritual’. No es contradiuen, sinó que es complementen. La pràctica religiosa potencia el sentit profund de la vida”.

L'arquebisbe de Pamplona-Tudela segueix: “Podem preguntar-nos: la fe és capaç de prevenir malalties? Els estudis científics demostren que la fe prevé algunes malalties de tipus sentimental o afectiu, d'estat anímic, d'addiccions físiques... La fe no és una medicina, però hi ha molts motius pels quals resulta útil per a la salut en els seus diversos matisos. La fe dona llum a la intel·ligència per captar on és el bé o el mal, allò que és virtut o vici. Pensem que tot el que es faci en favor del bé sempre aprofitarà per a la salut”.

En altres parts de la pastoral l'arquebisbe Pérez recorda els testimoniatges de com la fe ha canviat persones que han passat per l'addició a la droga, a la pornografia, al menyspreu a la família i a la vida, i diu que “la vida espiritual d'un cristià, a diferència de qualsevol psicoteràpia, ens posa al davant d'un model que és Jesucrist, al qual podem imitar i que ens indica el camí a seguir i, a més, ens dona llum per dissipar les tenebres exteriors i ens dona força per continuar caminant amb il·lusió”.

Davant el dolor, el fracàs, la dificultat, el cristià potser no sap “per què” allò succeeix, però sí que té sentit del “per a què” allò serveix. No existeix alternativa a Déu. Els cristians saben que els desitjos o s'eleven al Cel o van per terra. No hi ha terme mitjà.

Veig d'interès, finalment, fer al·lusió a la psicotització de la societat, que fa més febles les persones. Estem plens de “síndromes” de qualsevol cosa: el “postvacacional”, “del nido vació”, dels 40 anys... Exemples clars i recents els he tingut en reunions dels Defensors Universitaris en els quals he participat com a síndic de la Universitat Abat Oliba CEU. Molta insistència en fer

referència a les necessitats d'ajuda psicològica i inclús en algun cas d'intent de suïcidi entre estudiants o doctorands, que se senten ensorrats per problemes “tan greus” com la tensió per fer exàmens, com si milions de persones al món no s'haguessin examinat mai. S'exposaven també altres aspectes on es veia el buit més de fons de les persones afectades... i també dels psicòlegs que feien el diagnòstic. Amb un altre síndic vam comentar: en lloc de tantes històries, a molts d'aquests amb tants de síndromes i estudis psicològics pel mig n'hi hauria prou que anessin a parlar amb un capellà i es confessessin.

¹ Doctor en Humanitats, periodista, escriptor. Potser es podria afegir President de la Plataforma per la Família Catalunya-ONU.

² Publicat a *Vox Populi* 03/07/2022.

³ *La Nuova Bussola Quotidiana* és un diari catòlic italià on line. Va començar el 8 de desembre de 2010 com a continuació d'una capçalera anterior, *La Bussola Quotidiana*. Es defineix al seu web com “diari d'opinió per a orientar entre les notícies del dia, tractant d'oferir una perspectiva catòlica en el jutjar i actuar”. El director editorial és Vittorio Messori, el director responsable Andrea Tornielli i el Cap de Redacció Riccardo Cascioli. L'autora del reportatge, Benedetta Frigerio, treballa al mateix diari i escriu també a la revista *Il Timone*. És llicenciada en Ciències Polítiques per la Universitat Catòlica de Milà.

⁴ Aquesta informació es va reproduir de *Religió en Libertad* (08/02/2017).

⁵ Francisco Pérez González. *Cartas Pastorales 2022*. Arquebisbat de Pamplona-Tudela.